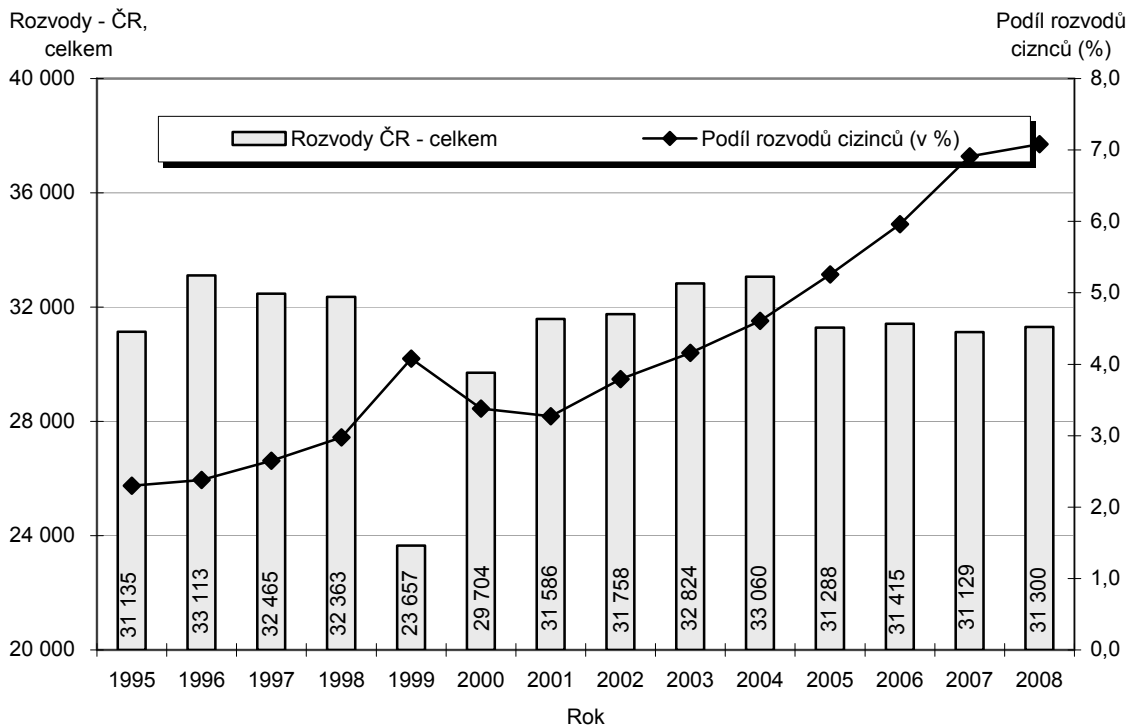


4. Rozvody cizinců

Třetím analyzovaným procesem je rozvodovost. Zatímco se počet sňatků pohyboval na úrovni minimálně 50 tis. ročně, z grafu 21 je patrné, že počet rozvodů je nižší. Ročně dojde k rozvodu přibližně u 30 tis. manželství. Průběh křivky je poměrně stabilní. Je patrná pouze jedna výjimka, a sice rok 1999¹, kdy počet rozvodů klesl výrazně pod 30 tis.

Graf 21: Rozvody v ČR a podíl rozvodů cizinců v letech 1995–2008 (Pramen: ČSÚ)

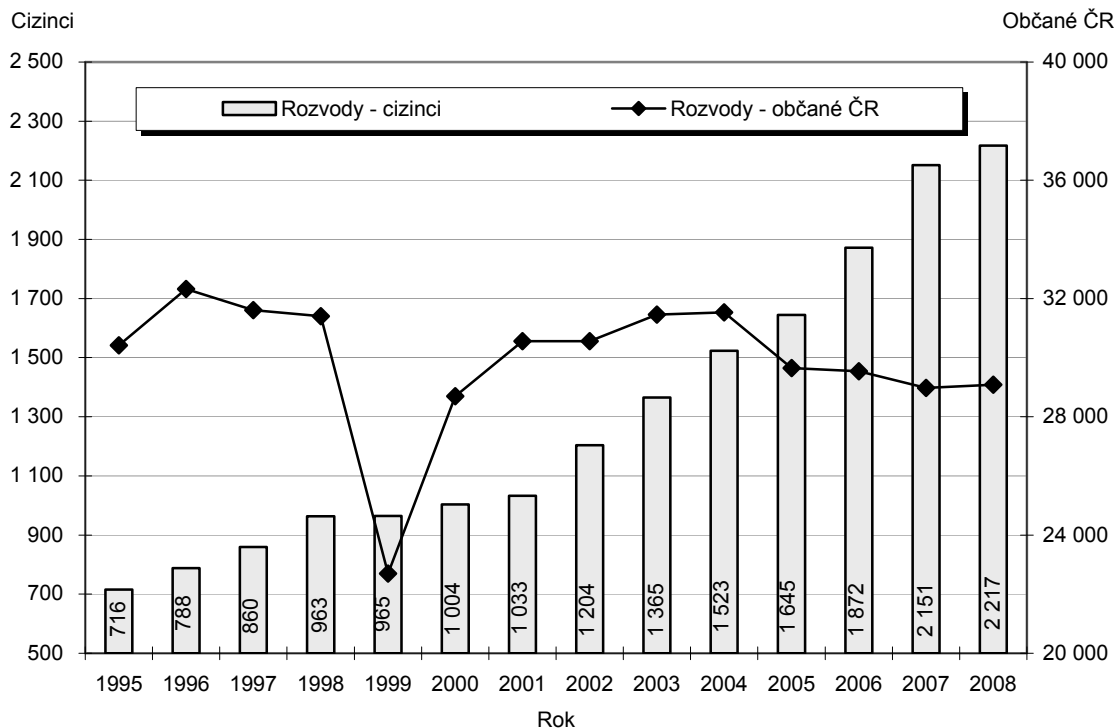


Druhá křivka zobrazena v tomto grafu sleduje vývoj podílu rozvodů cizinců. Na křivce je patrný jeden výrazný vrchol, a sice právě v roce 1999. Nebýt tohoto výkyvu, vykazovala by křivka zřejmě kontinuální nárůst podílu rozvodu cizinců. V roce 2008 dosáhl podíl rozvodů cizinců hodnoty 7,1 %.

Graf 22 pak zobrazuje vývoj rozvodů cizinců a občanů ČR. Je patrné, že zatímco počet rozvodů občanů ČR v posledních třech letech stagnoval a pohybuje se tedy stále kolem 30 tis. ročně, zaznamenal počet rozvodů cizinců nárůst a v posledním sledovaném roce dosáhl počtu 2 217. Z hlediska dlouhodobého vývoje se však zdá, že nárůst počtu rozvodů cizinců se v posledních sledovaných letech zpomaluje.

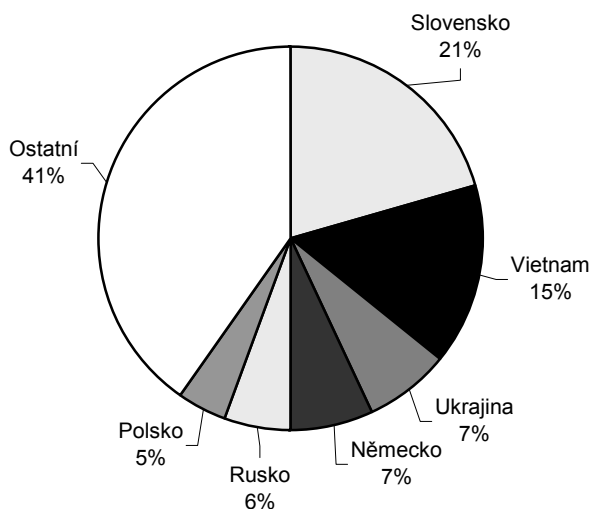
¹ Pokles počtu rozvodů v roce 1999 je přičítán změně legislativních podmínek v podobě novely zákona o rodině č. 91/1998 Sb., která nabyla účinnost k 1. srpnu 1998. Lze předpokládat, že změny nejvíce zasáhly manželství krátce po sňatku a rozpadající se rodiny s dětmi. Dle nové úpravy soud nezjišťuje příčiny rozvratu a manželství rozvede, pokud jsou předloženy potřebné náležitosti za předpokladu, že manželství trvalo alespoň jeden rok a manželé spolu nejméně šest měsíců nežijí – podmínkou je, že k návrhu na rozvod se partner připojí (viz §24a). Novela přinesla i zvýraznění snahy pro zohlednění zájmu dětí. Např. mají-li manželé nezletilé děti, nemůže být manželství rozvedeno, bylo-li by to v rozporu se zájmem těchto dětí (§24, odst. 2) či manželství nelze rozvést, dokud nenabude právní moci rozhodnutí o úpravě poměrů nezletilých dětí pro dobu po rozvodu (§25 cit. zákona)

Graf 22: Rozvody – občanů ČR a cizinců v letech 1995–2008 (Pramen: ČSÚ)

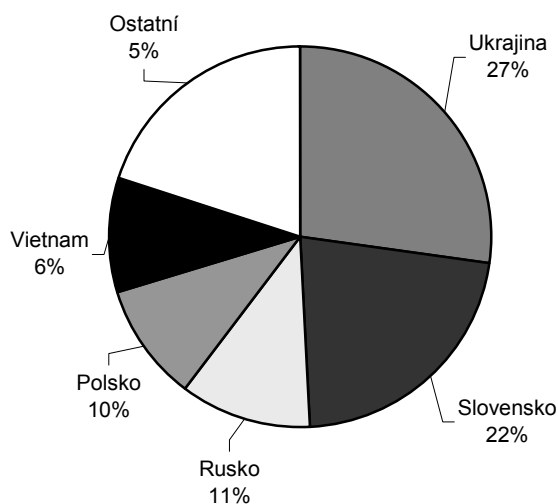


Z pohledu struktury rozvádějících se manželství je patrná značná podobnost státních občanství u rozvádějících se partnerů. Až na německé státní občanství mužů v případě žen s občanstvím ČR, převládají v třináctiletém časovém období státní občanství východní Evropy a Vietnamu. V případě žen s občanstvím ČR převládaly rozvody se slovenským manželem (21 %), za kterým následovali muži z Vietnamu (15 %). V případě muže-ČR zaujímaly největší podíl rozvody s ukrajinskou manželkou (27 %), za kterou následovaly slovenské manželky (22 %). Je zřejmé, že struktura rozvodů smíšených manželství do značné míry odpovídá struktuře smíšených sňatků. Počet rozvodů cizinců z obou stran je dlouhodobě nízký a v roce 2008 dosáhl počtu 118.

Graf 23: Rozvody muž – cizinec, žena – ČR, 1995–2008 (Pramen: ČSÚ)

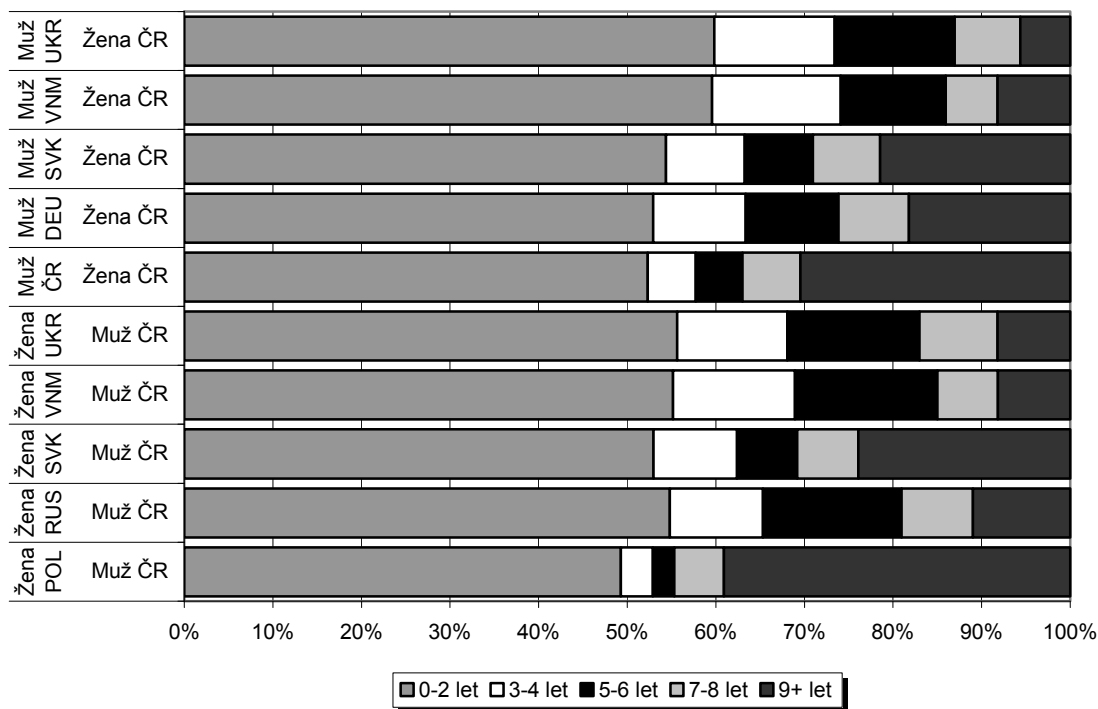


Graf 24: Rozvody žena – cizinec, muž – ČR, 1995–2008 (Pramen: ČSÚ)



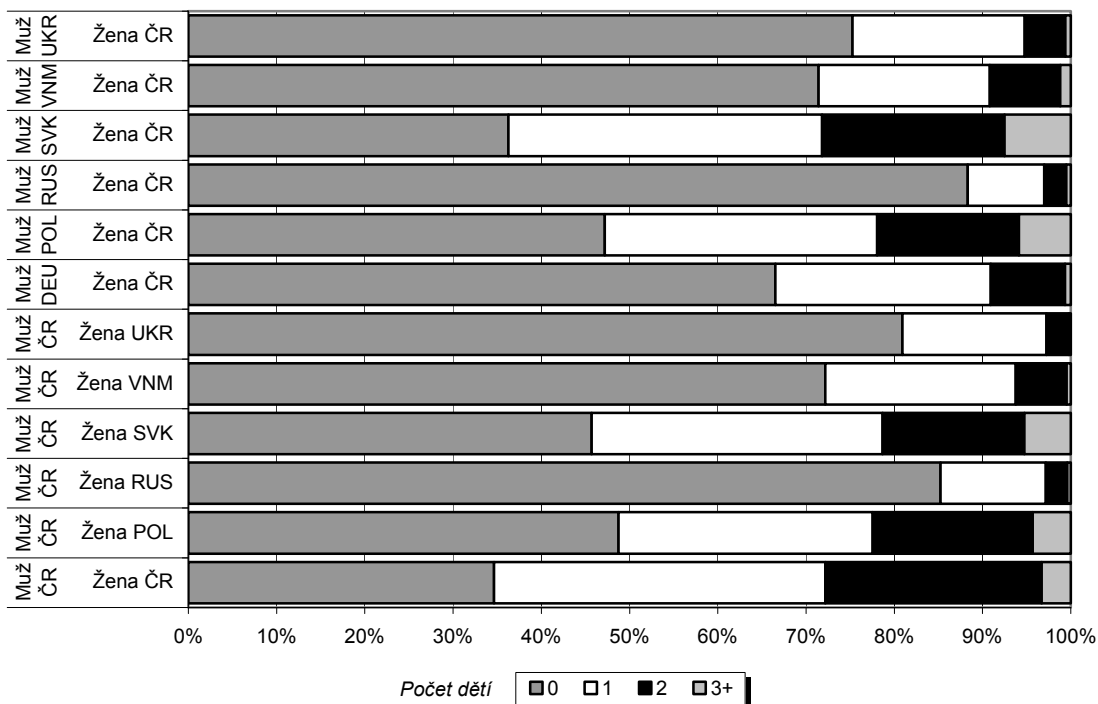
Graf 25 ukazuje délku trvání manželství v kombinaci podle státního občanství. Je vidět, že bez ohledu na státní občanství manželů bylo nejvíce manželství rozvedeno do dvou let od uzavření sňatku. U všech kombinací přesáhl podíl rozvodů do dvou let po uzavření manželství 50% hranici. Po zmiňovaných dvou letech se již počet rozvádějících se manželství podle kombinace státního občanství různí. Tři až čtyři roky trvalo manželství 10 % rozvádějících se párů. Výjimkou byly polsko-české páry (muž s občanstvím ČR) a páry oboustranně českého státního občanství, kde byl podíl nižší. Takto by se daly analyzovat jednotlivé rozvody podle dalších vybraných délek trvání manželství. Zajímavá je však poslední skupina, kdy bylo manželství rozvedeno po více jak 9 letech společného soužití. Nejvíce takovýchto párů bylo polsko-českých (muž s občanstvím ČR), oboustranně českých a dále česko-slovenských (žena ČR). Nejmenší podíl rozvádějících se manželství po více jak 9 letech byl zaznamenán u párů česko-ukrajinských (žena i muž s občanstvím ČR) a dále česko-vietnamských (muž s občanstvím ČR).

Graf 25: Délka trvání manželství v době rozvodu podle státního občanství v letech 1995–2008 (Pramen: ČSÚ)



Rozvod se velmi často týká také dětí rozvádějících se partnerů. Následující graf 26 zobrazuje procentuální rozložení nezletilých dětí podle kombinace vybraných státních občanství jejich rodičů. Bez ohledu na kombinaci státního občanství partnerů je možno konstatovat, že velká část rozvádějících se párů byla bezdětná. Padesáti-procentní hranice byla překročena u párů ukrajinsko-českých, vietnamsko-českých a rusko-českých (obě možné kombinace) a také německo-českých (muž občan Německa). Těsně k padesáti-procentní hranici se přiblížily páry polsko-české (opět platné pro obě možné kombinace). U ostatních párů (slovensko-českých a oboustranně českých) byl podíl rozvedených bezdětných manželství nižší (okolo 40 %). Z grafu je patrné, že většinou byla rozvedena buď manželství bezdětná nebo s jedním dítětem. S výjimkou slovensko-českých, polsko-českých párů (obě možné kombinace) a také oboustranně českých párů přesáhl podíl těchto typů párů 90% hranici. Zmiňované výjimky pak byly rozvedeny většinou se dvěma dětmi. Podíl rozvedených párů se třemi a více dětmi je minimální, výrazněji je zastoupen pouze u párů polsko-českých (obě kombinace) a oboustranně českých. Podle grafu je možno potvrdit, že struktura rozvádějících se smíšených rodin podle počtu dětí je oproti oboustranně českým manželům odlišná. Výjimku tvořily státní občanství Polska a Slovenska. Je možné, že podobnost ve struktuře rozvodů podle délky trvání manželství je dána mimo jiné geografickou blízkostí zemí a tudíž do značné míry podobnými kulturními vzorci.

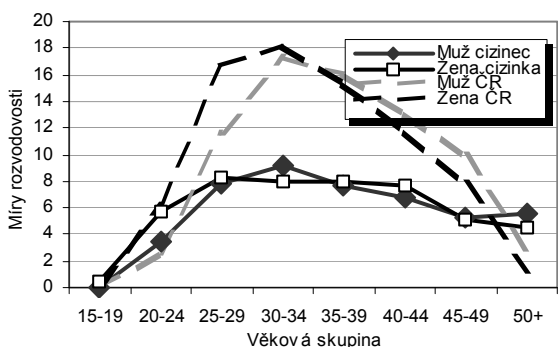
Graf 26: Počet nezletilých dětí v rozvedených manželstvích v letech 1995–2008 (Pramen: ČSÚ)



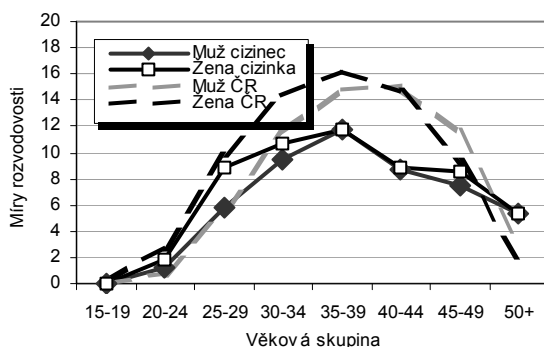
Z následujících grafů je možno vysledovat rozložení rozvodů podle věku a pohlaví u jednotlivých skupin obyvatel. Patrné jsou především odlišnosti podle pohlaví. Jak v roce 2001, tak v roce 2008 byla vyšší intenzita rozvodovosti mužů než žen v případě České republiky. Vrchol intenzit rozvodovosti se u obou pohlaví nacházel v roce 2001 přibližně ve věkové skupině 30–34 let, přičemž u žen bylo maximum posunuto mírně do mladšího věku. V roce 2008 došlo k posunu zmiňovaného vrcholu, který se stal nejasným a nacházel se přibližně ve věkové skupině 35–39 let. Křivkám z grafu za rok 2008 však výrazný vrchol chybí a vysoká intenzita rozvodovosti se nacházela ve více věkových skupinách.

V případě cizinců je možno tvrdit, že jejich intenzita rozvodovosti byla v obou sledovaných letech nižší. Je ale zajímavé, že intenzita rozvodovosti pro oba roky a obě pohlaví v poslední věkové skupině výrazně neklesla a stále se udržovala na poměrně vysokých hodnotách. V roce 2001 nebyl patrný vrchol v intenzitách rozvodovosti, naopak v roce 2008 je možno zmiňované maximum vidět ve věkové skupině 35–39 let. Z grafu k roku 2008 se zdá, že se rozložení intenzit rozvodovosti podle věku cizinců přibližuje rozložení intenzit rozvodovosti občanů České republiky.

Graf 27: Míry rozvodovosti podle věku v roce 2001 (Pramen: ČSÚ)

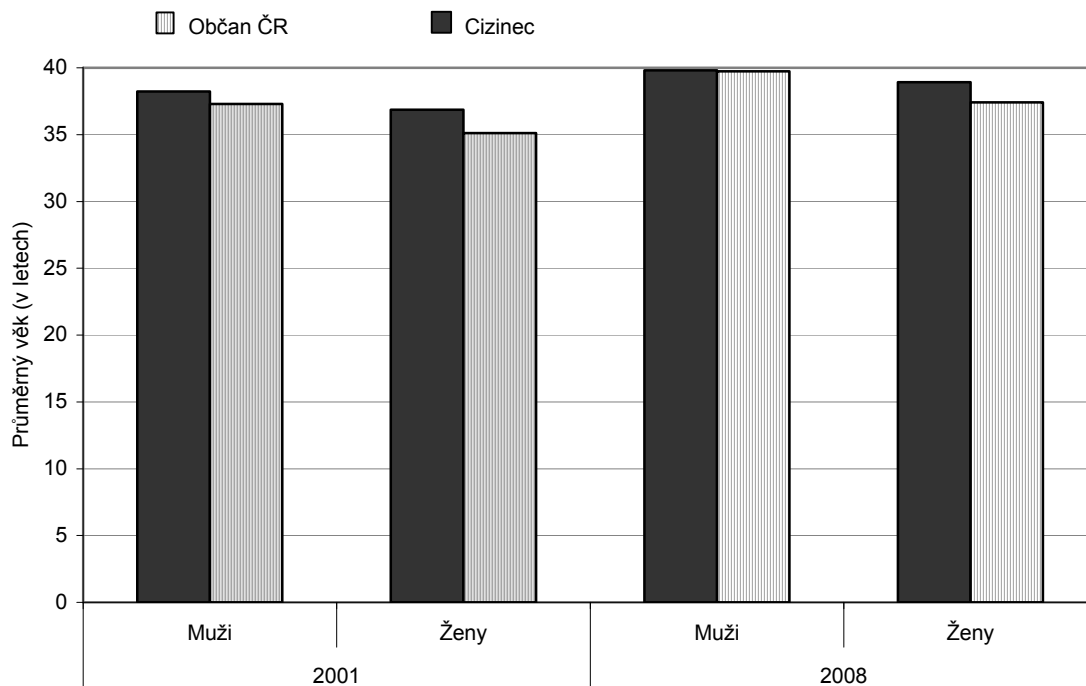


Graf 28: Míry rozvodovosti podle věku v roce 2008 (Pramen: ČSÚ)



Posledním grafem kapitoly pojednávající o rozvodovosti je graf ukazující průměrný věk při rozvodu. Mezi lety 2001 a 2008 nenastala výrazná změna v hodnotě ukazatele ani u cizinců, ani u občanů České republiky. Průměrný věk cizinců mužů i žen byl po oba sledované roky vyšší a v roce 2008 se u mužů cizinců přiblížil k hranici čtyřiceti let. U žen přesáhl hranici pětatřiceti let.

Graf 29: Průměrný věk při rozvodu v roce 2001 a 2008 (Pramen: ČSÚ)



Závěr:

Je zřejmé, že se absolutní počty rozvodů podobně jako absolutní počty ostatních událostí liší. Cizinci měli vždy ve sledovaných letech nižší počty rozvodů, což ale souvisí samozřejmě s nižším počtem sňatků a počtu cizinců vůbec. I v procesu rozvodovosti se liší podle sledovaných skupin obyvatel jejich intenzita, zatímco struktury jsou velmi podobné. Intenzita rozvodovosti byla u cizinců na přelomu století poněkud nižší v porovnání s občany ČR. Naopak v roce 2008 došlo k přiblížení rozložení intenzit u cizinců a občanů ČR. Z hlediska struktury jsou si obě skupiny podobné v rozložení rozvodů podle délky trvání manželství, kdy byla nadpoloviční část manželství rozvedena do 2 let. Z hlediska počtu nezletilých dětí byly patrné určité rozdíly. U smíšených manželství rusko-českých (muži s občanstvím ČR) a ukrajinsko-českých (ženy s občanstvím ČR) převládala při rozvodu bezdětná manželství, naopak u oboustranně českých manželství a slovensko-českých manželství (obě kombinace) převládala ta s dětmi.